

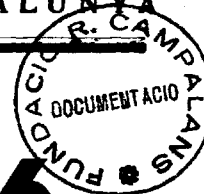
Endavant

FEDERACIO
DEMOCRÀCIA
SOCIALISME

BUTLLETI INTERIOR DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

EDITORIAL

EL 19 DE JULIOL DE 1936

I bé, s'acompleix el novè aniversari del 19 de Juliol. El calendari dels organismes polítics és més aviat regulat per la data dels esdeveniments que han tingut una importància històrica que per la divisió que estableix el calendari Gregorià. Per a nosaltres és cap d'Any. El dinou de Juliol representa per als que sofreixen a la Península, i pels exiliats, el començament d'un període.

En aquesta data, Catalunya vencé l'insurrecció militar feixista. El greu del cas és que el nostre any no té tres cents setanta-cinc dies, com el calendari habitual, sino que dura en el llarg del temps d'uns aconyeximents mundials, per ara sense fi, i que l'anhel de tots és de trobar-hi, cada vegada, un final. Avui tota l'esperança o, si més no, una part d'ella, l'apostem en la Conferència dels Tres Grans, a Postdam.

Un discurs de Franco, del dia 18, dona la sensació de que, no tenint els alts caps militars segurs, aquests massa decididament monàrquics, reivindica novament el falangisme com a nervi de l'Estat. Son falangistes, a més de tots els aventurers i els «senyors», la majoria de l'exèrcit, fins a comandant. Sembla que és a través d'ells que Franco es vol assegurar a l'exèrcit per a no haver d'anar a una monarquia sense Franco. Altrament seria extrany que quan els E. U. i Anglaterra li han fet una indicació formal de desfer-se de Falange, ell la reivindiqui, encara a la vella de Postdam.

Es que Truman o Churchill porten a la butxaca la solució espanyola davant el perill de que la U. R. S. S. consideri tota solució franco incompatible amb l'organització del món actual? La premsa ha fet esment de les diferents entrevistes de l'ambaixador dels E. U. amb el govern franquista i per altra part, de possibles negociacions entre Churchill i la gent del règim, durant l'estada del primer ministre anglès a la costa basca.

Si aquest darrer no hagués succeït, seria curiosa l'analogia històrica que hi hauria entre dos règims igualment podrits, el de Franco i el de Carlos IV-Felip VII, que tot dos haurien convingut d'abdicar en els mateixos rodals, l'un davant de Churchill a Hendaya, l'altre davant Napoleó a Baiona. En els dos casos, l'intervenció en seria la conseqüència.

Llegim a la premsa espanyola que el govern de Franco ha decidit autoritzar a les forces nord-americanes que es retirin d'Europa per a que passin llurs vacances a Espanya abans d'embarcar-se per als E. U. «A este respecto se les Atribuirá base de fivili talds. Se les exime del risulo de pasaparte, y durante sa estadia en el territorio español quidn autorizablas para usar los un formes co respodientes». Niels titulars ni els comentaris no parlen de forces escadusseres ni isolades. Parlen de «las fuerzas nor-

te-americanes que se retiran de Europa.» Es incompreensible que una gent que s'hau passat el temps combatent no tinguin ganas d'anar immediatament a casa seva, perquè primerament volen passar unes vacances a Espanya. Potser, si ho preguntéssim a cada soldat, aquests ens dirien que el que volen és anar el més prompte possible a passar llur permis prop de llurs famílies. Qui sap si, al preguntar-ho a l'alt comandament ens diria que alts interessos d'Estat fan necessàries aquestes vacances de l'exèrcit americà precisament a Espanya. I si Franco volgués ésser sincer, potser diria que el traspàs d'una situació a una altra quan es fa sobre les espatlles d'un poble exacerbada, no és per demés de tenir prop d'ell qui pugui garantir-lo.

Si aquestes forces, que malellengues s'avenen a considerar que hi faran vacances estratègiques, fossin utilitzades per a garantir un sincer plebiscit del que vol el poble espanyol — si advoca per la monarquia o per la República — nosaltres no hi tindriem res a dir. Si fossin per a garantir un compromís amb Franco o amb la monarquia, trobaríem una analogia més amb el fet napoleònic. L'excusa, amb la diferència del temps, fou aleshores, per a Napoleó, la de passatge de les seves tropes per a atacar als anglesos que havien desembarcat a les costes atlàntiques. I ara seria el d'un es vacancs estratègiques.

El moviment obrer no s'ha entusiasmat mai amb el patriotisme del «*Dos de Mayo*». Dintre la seva reacció independentista fou en el fons un aixecament contra els aires de la Revolució francesa que, adulterats o no, portaven les victòries napoleòniques. Els catalans més avançats d'aquella època varen sentir-se afrancesats i més tard tingueren d'exiliar-se. Varen cometre l'error igual que tots els afrancesats de la resta de la península de creure més en Napoleó que amb llur fe liberalista. No voldríem que ara passés igual a tots aquells que avui esperen comodament a través dels aconyeximents canvis de profunditat. Cal lluitar per a obtenir-los i sols una resistència interior permanent, encara que de moment sembli de resultats desesperats pot donar l'impressió d'irrendimentisme, necessària a l'opinió exterior que pugui fer «escar al rei».

Sempre, però que les institucions i organitzacions republicanes i obreres sapiguem aprofitar aquest esforç interior per a que deixi de passar com fins ara, que el seu heroic esforç esdevé a l'exterior una cosa desesperadament estèril.

La reunió dels «Tres petits»
el 18 de Juliol del 1936

Sobirania de fet i no sobirania verbal

per Joan MARÇAL

EN ELS DARRERS numeros de « *Quaderns* » hem vist desflorar les opinions de personalitats il·lustres de la política catalana que ens han explicat, fil per randa, el pro i el contra de la substitució de l'Estatut de 1932 per una possible Federació o Confederació d'Estats ibèrics. No cal dir que la lectura dels esmentats articles m'ha fet passar molt bones estones i que, des d'aquest reco de mon que és el Cantal, he tingut la impressió d'estar gaudint per una finestra que dona directament sobre Catalunya i gairebé gosaria dir sobre el Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat.

Dels articles en qüestió els més notables són els dels advocats. Jo respecto molt els punts de vista llurs, no sols perquè em plau molt la manera que tenen d'exposar-los sino, també, perquè els autors, bons amics meus en gran part, em consta que són uns servidors fidels de la nostra causa.

Pero amb tota la veneració que em mereixen aquests amics i juriconsults, no em puc estar de recordar-los una frase que deia sovint un company meu d'estudis, avui arquitecte. Aquest amic, no gaire fort en matemàtiques, reaccionava contra les explicacions que ell considerava massa enlairades amb la frase :

— No em vingueu amb paraules tècniques !

Jo accepto totes les argumentacions que fan aquests il·lustres homes de lleis sobre els avantatges de l'Estatut o sobre els beneficis que ens pugui aportar una Federació. Jo desitjo que arribin a posar-se bé bé d'acord i que tots llurs articles i discursos es reunixin en una publicació que, des d'ara, em proposo adquirir tot demanant a cada un dels seus autors que vulgui posar-hi la seva dedicatòria.

Pero, paral·lelament a això, crec necessari que els mateixos autors al·ludits comprenquin que nosaltres, gent dels rams de la construcció i de la indústria, no podem viure solament de paraules ! Ens cal el pa que, encara que no sigui l'únic aliment de l'home, té una importància innegable.

El nostre gran President Francesc Macià, em deia un dia :

— Que en queden de coses per fer a Catalunya !

— Aquesta és la nostra sort, li valgui respondre.

Tots estem d'acord que, després d'aquesta plaga de la llagosta que ha estat el feixisme, les coses a refer han vingut a engroixir de molt les que restaven per fer en els temps no massa llunyans de l'Avi.

I bé ? Es que davant de tot aquest programa de realitzacions dins dels camps social, d'obres públiques, de transports, d'economia o d'ensenyament hem d'esperar els resultats d'uns traspassos de serveis o ens hem d'exposar a una nova intervenció d'un tribunal dit de garanties ? Jo crec que ja som massa grans per a caure en aquest error. Si la nostra Autonomia ha de reprendre la vida precària d'antany, preveig per a Catalunya una era molt desagradable.

No tinc necessitat d'aturar-me a esbrinar què té rai en la discussió entre estatutistes i federals. L'únic que pot interessar-me a mi i a tots els que tenen consciència de la feina que resta per fer, no sols per refer la vida de

Catalunya sino perquè aquesta pugui donar un cop de mà eficient als altres germans d'Espanya, és saber que la paperassa no ens privarà d'actuar.

Segons el meu estimat amic Don Amadeu Hurtado, el fet de que l'Estatut comenci per les paraules : « Catalunya es constitueix en regió autònoma dins de l'Estat espanyol... », el nostre poble ja esdevé sobirà. A mi, pobre home que no entenc en lleis, em sembla que, ésser sobirà, que val tant com dir ésser amo, significa que en el sol, en el subsol, en l'aire com en les aigües territorials, un home té el dret de fer el que vulgui.

Què en dirieu d'un propietari d'una casa de pisos que hagués de demanar permís al porter per a sortir de casa, i que no percebes els lloguers dels estadants i que vegés el seu hort intervingut pel veí ? Dirieu simplement que només és propietari de nom. Doncs bé, l'Autonomia continguda dins de l'Estatut és també una sobirania nominal. Nosaltres hem estat autònoms, de la mateixa manera que Sanxo Pança fou governador, amb un metge al costat que li privava de menjar del que volia.

Potser, segons els tractadistes d'estatuts i de constitucions, nosaltres erem sobirans. No ho nego. Pero si no poguérem fer una llei de contractes de conreus que de moderada que era feta pena, i no podíem crear nous serveis per manca de recursos, perquè els traspassos de Finances no estaven fets. I no podíem disposar de les forces hidràuliques de mitja Catalunya, perquè pertanyien a la Confederació de l'Ebre, de fet no erem més sobirans que amo de casa el propietari més amunt esmentat.

I oom que, es vulgui o no, són els fets els que manen, i no són aquests els que han de sotmetre's a la llei escrita, sino que ha d'ésser la llei que es faci suport i salvaguarda d'al·lo aconseguit pels fets, jo demanaria als meus il·lustres amics i juriconsults d'abandonar llur discussió bizantina i de posar-se a l'afeta de redactar les lleis necessàries, d'acord amb aquests fets reals que exigeixen les realitzacions a portar a cap.

Catalunya és un poble d'una preparació política superior a la de molts pobles d'Espanya. Aquesta preparació que és la millor garantia per al desenvolupament dels altres pobles, ens dona dret a que ens deixin fer. Indaleci Prieto, el dia 7 de gener del 1934, declarava, dins del cotxe de l'Alcalde de Barcelona, davant Aiguader, Domingo i el que signa, que calia anar de dret a donar més facultats a Catalunya, perquè ella era la millor garantia de la República. Si això s'hagués fet i, com sembla que volia Macià, Catalunya hagués tingut les seves forces armades com tenia les d'ordre públic, potser no s'hauria produït el 6 d'Octubre i la revolta dels militars traidors hauria topat amb un nucli fidel a la República, constituït per les forces armades de Catalunya, que hauria pogut servir de nucli a un exercit federal que hauria pogut pensar en abatre el feixisme.

Catalunya, davant una política marcadament socialitzant que s'imposarà després de la restauració de la República, no s'ha de poder trobar en que si es nacionalitzen les banques, les assegurances, els ferrocarrils i

Léon Cladel i la « Commune » de París

(Ve de la pàgina 7)

la seva força i la seva fe poguessin considerar-se mai satisfets.

Les novel·les que escrigué sobre aquella època, són : « Crête rouge », (1880) i « I.N.R.I. » (1931) i els contes : « Revanche » (1073), publicat en el recull « Les Va-Nu-Pieds » (1874) ; « Prends ton sac ! » (1871) ; « Yxglule cannonier d'Yssi » (1871) i « Ex Va-Nu-Pieds » (1883), formant part del volum « Urbains et Ruraux » (1884). « Zachario » (1886), que es troba en el llibre « Gueux de Mar-que » (1887) ; « Paul des blés » (1871). « Trois fois maudite » (1875). « Madame la Générale à la jambe de bois » (1878). « Où dorment ceux qui furent » (1881). « Eljaënz » (1879). « Sur le Môle » (1880). « Vae Victis » (1887) i « Au point-du-jour » (1885), que figuren en el conjunt de narracions que porta per títol « Raca » (1888).

Quina altra literatura ha quedat d'aquell moviment ? En « I.N.R.I. », Cladel parla de la premsa heroica : « Le Cri du Peuple », « Le Vengeur », « L'Affranchi », « Le Mot d'ordre », « Le Père Duchêne ». Pero les novel·les que ha inspirat aquella lluita fratricida són ben poques, entre les quals ressalten les de Jules Vallès, Jean Richepin de l'Acadèmia francesa, Sutter-Laumann, Maurice Montégut, Paul i Victor Marguerite, Gustave Geffroy, Léon Deffoux i Lucien Descaves de l'Acadèmia Goncourt.

Léon Cladel mantingué la seva posició clara de defensa dels parlances heroics de l'any 1871 i a lur memoria escrigué tots aquells joiells esmentats, lom una contribució a aquella gesta gegantina, exemplar i llegendària.

les mines, nacionalització vulgui dir que aquests elements estan regits per mans alienenes, per amigues que siguin. La millor garantia d'un bon rendiment es que nosaltres les manegem. I res millor que un bon rendiment per a poder després ajudar als altres.

Com argument en pro de la continuació de l'Estatut, el meu bon amic i company Ferran Cuito diu que Catalunya mancarà de recursos perquè tots estaran canalitzats cap a Madrid. Durant la guerra encara en teníem més pocs i, no obstant, la vida de Catalunya no s'aturà sino que visqué hores de grau prosperitat. Tot consistí en que la Generalitat i els Ajuntaments corregueren a fer moneda local que substituï la de l'Estat central que s'esgotava. La moneda no tenia cap garantia real, pero amb ella es feu la guerra que és una de les activitats més cares a les quals pot lliurar-se un país. Com exemple us diré que els transports urbans de Barcelona a doblaren les recaptacions.

Si la moneda que fés Catalunya estigués destinada a una reconstrucció interior i els beneficis d'aquesta reconstrucció es destinessin a crear un veritable capital del poble, no fora molt obtenir dels sindicats l'assegurança d'un bon rendiment de treball. Quina millor garantia es pot exigir d'un diner que aquesta garantia a posteriori, que aquesta promesa de bona utilització ?

Passem dies i més dies en demostrar que cal que els catalans ens unim. No crec que aqueste unió sigui viable si no es fa a l'entorn d'un programa de realitzacions immediates en les quals Catalunya actui amb plena sobirania. Dèiem nos d'escatir quina és la fórmula jurídica que més ens pot escaure. Actuem com si fossim sobirans. Les lleis vindran després per a posar en lletres de motllo els guanys obtinguts en l'actuació del poble.

Catalunya, que després de l'atzagatada del 1905, obtingué la Mancomunitat, i que, després de la dictadura de Primo de Rivera, va donar-se la Generalitat, després de les atrocitats del franquisme té un dret indiscutible a no conformar-se més que amb la plenitud de la seva sobirania popular.

« L'Urgell »

per J. ROURE I CLAVÉ

- Poeta i llaurador sò.
- i faig la feina tan neta
- que llauro com a poeta
- i escric com a llaurador.

No és paradoxal, ans elogi. El quatret del nostre gran poeta escau perfectament a N'Enric Brufau qui, tot darrerament, ha publicat un recull de versos ben reeixits sobre la nostra terra i n'ha cantat els homes i els costums, els neguits i la frondor (1).

Inconegut d'una bona part de Catalunya, l'Urgell s'obre pas ràpidament. Ric i frondós des de que l'aigua docil que llisca pel canal del seu mateix nom n'ha desterrat la secada, l'Urgell està pel camí d'esdevenir la comarca més rica de Catalunya una mena de rebost pel nostre poble. L'Urgell, el rebost català. Perfectament. I d'això que Catalunya repetirà demà correntment, nosaltres, els de l'Urgell, n'estem avui joiuços, car la transformació no s'ha fet per miracle, ans per l'esforç tenaç de dues generacions que han esmerçat sang i suor per a fer desaparèixer el salobre dessota la terra grassa i fertíl.

Darrera la trigella, a ran de l'aigua, un nou Urgell és nat. La fesomia de l'abundància és la seva pròpia fesomia. El fadri amb brusa s'hubilla ara amb trajo de llana. La falç ha deixat pas a la dalla i aquesta a la màquina. El desert s'ha poblat a desdir. Sota l'envelat de festa major, a l'hora del ramellet, hom pot veure-hi l'avenir de l'Urgell: un poble que fa camí entre la joia i el treball. I aquest nou Urgell, rialler i adalarit, nega en l'oblit el vell Urgell, l'heroic, el del salobre, amb totes les seves tradicions, amb tot el seu passat...

Enric Brufau sorgeix a l'hora precisa. Els seus reculls de versos ens venen quan només els urgellencs

poden entrellucar, d'ací d'allà, els darrers vestigis d'un combat heroic; quan les figures llegendàries dels Xec, dels Maieu, de l'oncle Boixeda, titans de l'Urgell, pioners de la seva victòria, han desaparegut de l'escena. Entre d'altres, el seu llibre de versos té el mèrit d'haver arribat amb el temps just de salvar per a la història de Catalunya, l'ambient i el decorat en els quals s'operà la gran transformació política-econòmica d'una de les seves més belles conrades.

Abans que poeta, Enric Brufau és llaurador; i llaurador de l'Urgell. És en aquest doble aspecte que la seva obra més altament simpàtica. I és per quelcom que el seu recull comença per un cant al llaurador d'Urgell. Llaurador i fadri. Fadri de lluc i clavell. Heus ací Enric Brufau: en certa manera. el seu pròpi personatge. L'Urgell ha fet a N'Enric Brufau, i ell no ha hagut de fer altra cosa que interpretar-se poèticament a si mateix per a retrobar l'Urgell. L'un no existeix sense l'altre. I és una sort que sigui així.

D'en Brufau poeta, no en voldria parlar, ara com ara. « L'Urgell » és el seu primer recull de versos que hagi estat publicat. Sé que continua treballant i que l'aparició d'un segon volum sobre el mateix tema no es farà esperar. L'agullo de la impaciència em comença a neguitejar, car no dubto de què un segon volum no sigui la consagració definitiva d'en Brufau en tant que poeta.

Pero si a consciència no vull parlar de la seva tècnica, no podria passar per alt l'emoció encomanadissa que es desprèn dels seus versos.

Que sigui de l'Urgell i hagi llegit « La secada », « El Valira », « El fadri d'Urgell », i tot el restant sense excepció, haurà sentit la frisança de petjar de nou la terra nadiua. Jo n'he fet l'experiència,

entre urgellencs, que han deixat la sopa refredar-se al plat, els ulis humits, abans de perdre un mo d'aquests versos. Es segurament l'experiència més concluent que he fet sobre la sensibilitat poètica dels nostres pagesos quan hom els parla en el seu pròpi llenguatge de les seves proptes inquietuds.

Només, Verdaguier, Morera i Galícia i versos d'alguns altres poetes que han corrioletjat pels rossols, els peus descalços, n'han resistit la comparació.

El caràcter social dels versos d'Enric Brufau — el poeta obrer — n'és sens dubte el tret més característic. Enric Brufau ha sabut trobar per a la seva poesia un clima, un llenguatge i un tema d'una gran profunditat. Es amb aquests tres elements que Enric Brufau, potser sense adonar-se'n, ha iniciat un moviment que tendeix a revaloritzar poèticament les grans virtutats del nostre poble des d'un angle nou: el treball, base de la nova Catalunya.

(1) « L'Urgell ». Publicacions del Casal Català de Montauban, 1945.

Reflexio sobre el 19 de juliol

per Salvador RIC

A L'HORA en que els pobles d'Europa celebren llur alliberació, el poble espanyol commemora aquest 19 de juliol, escampat arreu del món i amb el pensament posat en la nostra terra. I una bona part dels seus fills, els que omplen les presons d'Espanya, el commemoren en llur cel·la mentre un pensament unànim travessa els murs de les presons reclamant al món la llibertat.

Han passat nou anys des de que comença la nostra guerra i, amb ella, la del món. Quantes coses s'han viscut durant aquests nou anys! Es tan intens el procés històric que és impossible de treure'n tots els ensenyaments des d'ara. Caldrà la col·laboració de molts cervells per a extreure'n tot el fruit. De totes maneres, podem treure'n des d'ara una lliçó. I és que, en política, els errors es paguen cars. Petits errors de principi costen més tard torrents de sang. Si els pobles tenien esment d'alto que els errors polítics han produït en els darrers trenta anys, potser molts dels procediments de lluita emprats fins ara serien canviats.

En el gresol de cada procés revolucionari, hi ha les causes del seu fracàs. Si les tendències del moviment obrer volen canviar la sort de la classe treballadora hauran de portar a cap una revisió total de totes les formes de lluita emprades fins ara. Potser molts conceptes filosòfics hauran estat depassats pels aconteixements i per l'evolució social i econòmica. El ha coses que eren perfectament naturals fa cent anys, però no avui. Una idea no és res si no es veu completada a través dels esdeveniments polítics i socials. Avui és més indispensable que necessària una revisió total, tant en l'ordre tàctic com filosòfic. Cal cercar una sortida a la situació actual del moviment obrer. Ha arribat el moment de prendre decisions audacioses.

Espanya esdevindrà el que nosaltres voldrem que sia; esdevindrem lliures si som capaços d'organitzar un liteme econòmic i social que no elimini la personalitat humana. No solament cal solucionar els problemes de l'estomac sino el conjunt de problemes de l'home en tant que ésser huma.

Que l'aire de llibertat que corre pel món arribi aviat a Espanya, destruint presons i camps de concentració, signe d'una civilització en completa decadència.

L'EXPERIÈNCIA NECESSÀRIA

(Ve de la pàgina 8)

a debilitar-lo i humiliar-lo, transformant-lo en un sistema més adicte, sense que, encara, els corri massa pressa ni vegin clar la forma de fer-ho. L'essencial és evitar-ho, no un desbordament d'energia popular en el qual no poden creure, sino un encarrilament cap a formes de convivència social que, avui, és la llei que regeix l'evolució política d'Europa i d'aquests mateixos països, el govern dels quals és encara, en bona part, l'instrument d'aquestes puixances conservadores. Ens referim a Anglaterra i als E. U.

Davant d'això, què ens toca fer a nosaltres? Quina solució hem d'adoptar? És evident que no podem competir amb Franco en quant a poca-vergonya i a malversament del nostre patrimoni. No podem ni volem hipotecar res. Podem assegurar — això sí — que el nostre poble es va llençar, ja fa nou anys, a una lluita desigual en benefici d'uns ideals democràtics pels quals la solidaritat internacional no és un mot buit. Que, batuts momentàniament no hem parat mai de col·laborar amb els aliats contra el feixisme donant no sols el patrimoni sino la vida quan calia. Ens sembla que això és una garantia de fins a quin punt estem disposats a col·laborar a la reconstrucció post bèl·lica, enllaçant sobretot amb els pobles més afins a nosaltres geogràficament, per continuïtat d'interessos i d'ideologia. Es tan clar tot això, per a nosaltres, que a vegades tenim un excés de pudor per a recordar-ho. I és un error. Hi han en pugna seriosíssima interessos internacionals determinants per a nosaltres, eumig dels quals hem d'operar en benefici del nostre poble. Hem

de dir el nostre punt de vista, el que pensem d'ell i la nostra possible posició. Dir que, per exemple, entenem que és un error creure que una Anglaterra que faci una política conservadora pot conservar la seva influència a Espanya ni, segurament a Europa. Al contrari la política conservadora ens obliga a allunyar-nos d'ella i a cercar apoi en altres puixances. En canvi, pensem que una Anglaterra democràtica laborista que comprengués, que sentís, que fos Europa, comprendria també i sentiria Espanya els problemes ibèrics. I hem de proclamar ben alt el nostre afany de col·laboració amb ella. Com amb tots els pobles que lluiten realment per la llibertat i per la construcció d'aquest món nou que allunyi per a sempre l'espectre del feixisme i la fam.

Serem breus, per acabar. Faci el que faci, Franco està condemnat. Tampoc — ja ho hem dit — una consolidació de la política conservadora (pels compromisos contrets amb els propis pobles) aconseguiria aguantar lo. Aquesta política, a més o menys llarg plaç l'empeny a deixar pas a obrir el camí, i aquest camí només té un final: el restabliment de la plena normalitat democràtica. L'impuls del nostre poble, per si sol és prou fort per a imposar-ho si és necessari.

Pero abrenjarem molt el plaç i evitarem moltes coses, donant-nos compte ben bé del lloc on estem de les forces internacionals que interveuen en el nostre plaç, i veient les que ens poden recolzar. Enllaçant ja ara fortament amb elles i disposant-nos a caminar junts pels camins de la reconstrucció europea i mundial.

Catalunya, juliol del 1945

FA NOU ANYS que uns traidors venuts al feixisme internacional varen alçar-se en armes contra el règim que un poble s'havia donat lliurement.]

No cal pas descriure el seguit de dolor i la sang que aquest acte costà i està costant al poble hispànic, perquè està en la fment de tothom i el erit de les víctimes immolades ha traspassat les fronteres.

Avui, però, que el món s'ha desempellegat del flagell del feixisme, els que veuen encara la seva pàtria sota les seves grapes, passen per moments d'una forta depressió moral, car no poden arribar ja comprendre com és possible que es pugui consentir l'estada al poder d'un dels règims més odiosos (que han existit a Europa i, al front d'aquest règim, l'home més cínic que registra la història política d'un poble.

Resta impossible de creure que la victòria esclatant, aconseguida per les Nacions Unides contra la barbàrie nazi-feixista, pugui arribar a enlluernar als dirigents de les democràcies fins a no deixar-los veure que, a la Península Ibèrica, impera encara un règim que és un dels puntals (més ferm dels que acaben d'ésser batuts a Europa.

En els anys 1940 i 1941, quan l'Anglaterra es trobava completament sola lluitant contra el feixisme en plena puixança, l'Espanya franquista no regatejava cap esforç per ajudar per tots els mitjans als enemics de la humanitat.

Avui que les democràcies han sortit victoroses d'aquest immens conflicte que ha destruït l'Europa, Franco, l'home que després d'haver traït la seva pàtria traï els seus propis amos, fa mitja volta i vol fer creure que està al costat dels que han vençut.

I, per tal de demostrar-ho, fa totes les concessions que se li demanen, per bé que aquestes siguin perjudicials al país, ja que allò que li interessa no és pas aquest, ans mantenir-se en el poder.

Sabem que el món es mou a base d'interessos, i no creiem que això canviï, ara com ara.

Franco preté establir una regència pel compte de la branca carlista, personificada per un infant de pocs anys, la qual cosa permetria al « generalíssim » d'ésser un regent a vida.

La maniobra, de tan burda, no té ni l'assentiment dels mateixos de « Dios, Patria y Rey ».

Per altra banda, l'altre pretendent, el « Don Juan », s'ha donat pressa, després del discurs de Franco, de dir que ell no pot acceptar d'ésser rei amb la Falange.]

El millor que poden fer tots pleigats, és deixar tranquil el país i organitzar-se en « Associació d'expretendents i regents », per tal de salvar quelcom del naufragi que s'apropa.

Pero malgrat que aquests interessos pesen molt en la societat d'avui, no creiem que siguin prou forts perquè facin possible oblidar que encara hi ha un poble que sofreix la dictadura més desenfrenada.

El poble hispànic té molts defectes, però també té les seves virtuts. Una d'elles és la de saber veure on són els seus veritables amics i correspondre'ls com a tals.

En la lluita contra el totalitarisme, el nostre poble sotmés a l'esclavatge, esperava amb dalit que la llibertat fos mestressa d'Europa, per tal de poder gaudir, junt amb els altres pobles, dels seus beneficis. La guerra ha acabat, i aquest poble que fou el primer en vessar la seva sang en la defensa de la democràcia, segueix sotmés encara al despotisme franquista.

Que no s'oblidi que en tots els moments, àdhuc quan semblava que el món anava a encorrar-se sota la bota del militarisme nazi, el poble hispànic, tan el que estava esclavitzat dins de la terra, com el que es trobava escampat arreu del món, va estar sempre al costat dels soldats de la llibertat i no va creure mai que els bàrbars poguessin instal·lar-se a Europa.

Es diu i es repeteix amb insistència que la nostra desunio fa impossible que puguem donar una garantia de que un cop instaurada la República sabrem comportar-nos amb la serietat i la disciplina que aquest canvi requereix. Potser si que l'espectacle que hem vingut donant fins ara no era el més adequat perquè s'ens escoltés, però crec que el motiu principal no és pas aquest.

Tenim l'exemple recent d'altres pobles on la discrepància de criteris existents entre els diferents grups polítics nacionals eren més vives que les nostres i, no obstant, a l'hora de solucionar el problema, hem vist que la unió ha estat assolida.

El dia que els que tenen l'obligació de fer ho a casa nostra, diguin clarament i d'acord amb la Carta de l'Atlàntic, que a Espanya cal instaurar de nou la República, desapareixeran molts malentesos dels que avui existeixen i la unió serà feta.

El que cal és que no es jugui amb un poble que fa massa anys que sofreix, i que les Nacions Unides es doniu compte que el crear confusionismes entorn del problema espanyol no fa res més que produir odís i recels, odís i recels que el dia de demà seran el germe de futures lluites i violències.

Fora de casa nostra, anem a passar un altre dinou de Juliol. En aquest any 1945, que per a alguns països és el de la victòria, els exiliats espanyols pensarem en el desastre moral, material i econòmic del nostre país sotmés al franquisme, i lamentarem profundament que la representació genuïna del feixisme internacional pugui, descaradament i davant la impassibilitat de les democràcies mundials, celebrar contra la voluntat de tot un poble, la diada que ells diuen de la « victòria », que representa la victòria de la barbàrie enfront de la llibertat, de la llibertat en defensa de la qual tants milions d'homes han sacrificat llurs vides.

La política catalana

En l'estat de confusió actual i potser pressionada pels esdeveniments, la política catalana cerca concretar-se entorn de dues coses: prendre una forma institucional representativa constituint un govern provisional de la Generalitat de Catalunya, simplement com un extensió presidencial i interessar-se en la constitució d'un pacte peninsular, la qual cosa hauria hagut de fer-se des d'un començament.

Tindriem confiança en aquells que poden realitzar-ho, si fins ara els haguéssim vist capaços de superar els interessos i els prejudicis particulars d'organització, per a enlairar-se a una concepció de política nacional catalana. Ens dol dir-ho, — i no volem fer cap tort a ningú, — però no ens sentim segurs que el sentit històric domini la passió de partit i que, per primera vegada en aquest país, els interessos de Catalunya i, amb ells, els de tota la Península, siguin fidelment interpretats i hi siguin sacrificades les ambicions personals i els interessos de clan.

Hem dit que no n'estem segurs i això ens obliga, a nosaltres, a totes les organitzacions que avui poden semblar encara minoritàries, a accentuar la vigilància i a no tenir consideracions de cap classe en dir el que pensem, encara que sovint ens porti a enfrontar-nos amb aquesta mansuetud que molta gent que, per desorientació, són portats a acceptar les realitzacions polítiques dels dirigents consagrats oficialment.

La política a l'exili no es construeix començant normalment a casa nostra. Totes les combinacions es fan sense la pressió de problemes interiors vius. Hi prevalen més els raonaments personals que les relacions de forces i la necessitat de donar bel.ligerància als esdeveniments.

Estem decidits, es vulgui o no, a intervenir-hi amb tot el que representa la nostra força, aquí i a Catalunya, per a elevar d'una vegada el to provincial de la política catalana, per a donar-li l'envergadura nacional que demana un poble que té una missió a complir. Aquesta mateixa elevació de to fa que no empreu, ni en el lèxic ni en l'acció, cap altra arma que no sigui la d'un lleial adversari, decidit a combatre i a vèncer.

Fem aquestes observacions per a posar en evidència la diferència que hi ha entre els que no saben comportar-se com uns adversaris i els que, com nosaltres, tenim una concepció ètica de la conducta política, que ens obliga a una actitud i a una moralitat que als quals per damunt de totes les coses restarem fidels.

Cal elevar el to de la política catalana. És indispensable, car altrament ningú podrà quedar-se de la situació de submissió en que ha viscut permanentment el nostre poble.

Encara que sigui a desgrat de perdre adeptes pacífics; d'aquests adeptes que necessiten un to esqueixat per a trobar gust a les coses. D'aquells altres que necessitem el to ampulos i afectat que demana llur ridícula suficiència o el seu carrincol transcendentisme.

ntaris Politics

**El camp de concentració
més gran del món
és la Península Ibèrica**

Les tropes franceses angleses russes i americanes, han descobert al món l'horror dels camps de concentració alemanys, Buchenwald, Mauthausen, Dachau, Belsen, Gusen. Impressionen avui al món.

Els periodics, revistes i el cinema, fan sentir a les masses els horrors del règim nazi. Això ha fet oblidar — de la mateixa manera que la gran guerra ha fet oblidar la nostra petita guerra — que, la Península Ibèrica és un gran camp de concentració tan vast de proporcions, que els cadàvers amuntegats i el sofriment no són limitats en un espai reduït.

La premsa espanyola d'aquests dies, com a reacció a l'exposició mundial dels horrors alemanys, té interès en publicar reportatges i opinions de periodistes estrangers, i de visitants oficials, sobre la benignitat del seu règim i de la seva « cristianíssima » repressió. La repressió a Espanya ha estat col·lectiva. Ha estat la repressió contra tot el poble en el qual els milers i milers d'afusellaments i de torturats no representen res, encara, en comparació amb la depauperació física de tots els seus éssers; condemnada cada llar, no manca en cap d'elles un absent, un desaparegut o un condemnat.

**Una nota d'Esquerra Republicana
de Catalunya
que mereix un comentari**

« En la darrera reunió del nostre Partit celebrada a Montpeller el dia 8 de Juliol del 1945, presidida pel Secretari General i amb assistència de tots els membres del Directori, del Consell Directiu a França, dels Presidents dels Comitès Departamentals, i dels membres assessors del Directori, s'acordà per unanimitat manifestar al P. S. U. C. que davant la seva persistència de mantenir pactes i relacions polítiques amb elements que s'atribueixen una representació que mai han tingut ni tenen, Esquerra Republicana de Catalunya es veu amb l'impossibilitat de continuar les converses encaminades a coincidir a una actuació conjunta dels dos partits.

Esquerra Republicana de Catalunya lamenta vivament haver de prendre aquesta mesura i espera del patriotisme del P. S. U. C. que ben aviat serà possible de restablir entre els dos partits les relacions polítiques encaminades a possibilitar la més àmplia unitat de tots els catalans. »

Hauriem preferit que fossin altres que fessin el comentari a una nota semblant. Com que ens hem imposat d'intervenir en la política catalana amb una elevació nacional que rarament ha tingut fins ara, considerem un deure nostre d'opinar en tots els cassos amb la sinceritat i amb la franquesa que ens són habituals.

La primera impressió que hem tingut al llegir-la ha estat que el telegrama del senyor Comorera des de Mèxic, dintre la seva absurditat, havia produït els seus fruits. Les conseqüències que n'hem tret poden ésser de més envergadura. Voldríem equivocar-nos per l'importància que tindria a l'exterior la significació que comporten. I perquè a l'interior no afavoriria gens les possibilitats d'unio que sense evidenciar possibles conjuncions com la que esmenta la nota, anirien pel més bon camí.

Hí ha hagut sempre una corrent dintre l'Esquerra que preté repetir el « tandem » P. S. U. C. - Esquerra que produí tantes reaccions durant el llarg de la nostra guerra. Amb una nota així sembla com si aquesta corrent de l'Esquerra hagués esdevingut d'acceptació oficial.

No saltres trobem just que, desmantellat o no, en l'ordre de relació de forces interiors, es compti amb el P. S. U. C. com l'exponent a casa nostra d'una influència exterior que, avui, és una de les guanyadores de la guerra, i que és una gran potència que influeix en l'organització del món actual, i, en relació a casa nostra, és, a l'hora present, una enemiga de Franco. Però Esquerra Republicana de Catalunya ha de tenir en compte que és el partit predominant institucionalment, i que

això l'obliga a un sentit de responsabilitat que no pot deixar oblidat per les necessitats de combinació política de partit.

Una conjunció permanent, la impossibilitat momentània de la qual sembla planyer-se en aquesta nota, la qual cosa no deixa d'ésser una voluntat de fer-la, predispesa a dues coses :

a) en l'ordre interior, una malifiança dels altres partits, sobre tot d'una força tan important com la C. N. T., la qual cosa no facilita gens el problema d'una unió general. Una cosa és una unió general d'organitzacions i partits, amb el P. S. U. C. com a benvingut, i l'altra cosa és un compromís de dos partits en conjunció per a fer d'eix en aquesta unitat.

b) en l'ordre exterior, una significació preestablerta que li dona la bel·ligerència particular que obté un partit que representa en si una determinada tendència internacional sense tenir en compte que a la zona d'interessos on està situat el nostre país, l'accentuació d'una independència política és absolutament indispensable si es vol obtenir un apoi exterior contra Franco.

**La movilització fronterera
de Franco**

L'exèrcit espanyol, els falangistes, terc, moros i regulars, han ocupat literalment la frontera pirenenca en un profundor de trenta quilòmetres. En un moment de menys trabals internacional, una movilització d'aquesta naturalesa seria considerada com una amenaça el veí fronterer. Encanvi, ni a les costes ni a la frontera portuguesa existeixen senyals d'una movilització de tanta importància. A la frontera pirenenca es construeixen fortificacions, fossars anti-tanks, camps minats, una veritable organització defensiva del terreny, sense que, en general, sigui una cosa seriosa i metòdica.

Si no és ofavorint o fent una pressió pel seu compte damunt el veí, aquesta movilització franquista ha d'interpretar-se políticament. Seria incongruent que, mentre sembla organitzar la defensa d'una seva frontera, faciliti les vacances d'un exèrcit formidable a l'interior del país i faci totes les concessions econòmiques, i en prometi de polítiques, a potències estrangeres. Pot interpretar-se que aquesta movilització fronterera és una expressió simbòlica de la seva política : « Resistiré, si s'em vol treure », la qual cosa sap ell que no impediria que fos vençut, però si que seria una intervenció que l'opinió dels països que deurien fer-la la considerarien innecessària i, per tant, seria impopular. « Faré totes les concessions, mentre s'em permeti de mantenir-me amb el camuflatge que sigui », la qual cosa ve fent en tots els ordres, esperant que la Conferència de Potsdam, entre l'estira i l'arrossega de concessions mútues estratègiques, li indiqui fins on ha d'arribar en les seves tribulacions.

O, com a fet tard per a enviar a Hitler el malle d'homes que va prometre-li per a defensar Berlín contra l'exèrcit rus, s'accontenta de situar-los a la defensiva en el nostre Pireneu, encara que sigui simbòlicament per a quedar bé.

Campanya dels 1000 subscriptors

« Cada lector d'ENDAVANT
ha de procurar
un nou subscriptor. »

FINS ARA, quasi bé tot el que s'ha escrit referent als fets del 19 de Juliol ha estat enfocat a remarcar la traïció dels militars espanyols i l'heroicitat del poble en oposar-se i vèncer la rebel·lió amb ben poca cosa més que els nits i unes armes rudimentàries.

Ja està bé que es faci remarcar una i cent vegades la tan tradicional traïció de la casta militarista espanyola, i és natural que el poble vulgui cantar les gestes dels seus fills que lluitaren per la llibertat.

Pero crec que no estarà malament que procurem treure dels fets passats les lliçons que dels mateixos es desprenen, per tal de tenir-los en compte i que ens puguin servir d'experiència per a l'avenir.

I com que la majoria de nosaltres vàrem viure aquells dies ja històrics, ens serà fàcil recordar el que va passar veritablement.

Feta dies que l'ambient estava carregat. Els episodis tràgics es succeïen vertiginosament. La pugna entre dretes i esquerres havia arribat al seu punt àlgid i era inevitable la topada en la qual s'anava a jugar el pervindre de la Nació.

S'ha dit — i és veritat — que el govern espanyol no va estar a l'alçada de les circumstàncies d'aquells dies; però varen estar-hi els partits obrers i les organitzacions sindicals? Si volem ésser sincers hem de confessar que no. Vètem venir el perill, el mastegàvem, però tal vegada per no veure'l tan immediat.

Després de l'Assemblea de la Unió de Rabassaires

Els pagesos catalans exiliats a França, militants de la Unió de Rabassaires, han palesat un gran sentit de responsabilitat en l'assemblea que tingué lloc el dia 10 del mes passat. Malgrat el panorama polític dels exiliats catalans, tingueren la suficient serenitat per a mantenir llur unitat orgànica, donant així un espectacle exemplar davant de les altres organitzacions exiliades.

Més de dos cents militants i adhesions, virguts de totes les contrades de França, prengueren part en aquesta assemblea en la qual foren àmpliament discutides les diferents qüestions plantejades. Tothom qui va voler, va parlar, i tothom digué el que millor va semblar-li. Finalment el Comitè Executiu demanà un vot de confiança a l'Assemblea que li fou concedit per aclamació.

Aquest acordament era el més lògic, ja que, per diferents causes orgàniques, no es podia portar a cap la votació en cap assumpte i, com a fet natural, el Comitè Executiu continuava essent l'únic responsable de la seva actuació successiva.

Hi ha companys que, després d'aquesta assemblea es pregunten: «I ara, què cal fer?» La resposta sols pot ésser una i contundent. Perseverar i enfortir la Unió de Rabassaires i fer possible que pugui celebrar-se una altra assemblea amb possibilitats més àmplies per a l'exercici de la democràcia.

Que cap cultivador del camp de Catalunya deixi d'enviar la seva adhesió a la gran i legítima central sindical de la pagesia catalana. Fer-la forta per a que esdevingui una garantia de pau, de llibertat i de benestar per als treballadors de la terra.

Cal demostrar en tot moment que la pagesia està capacitada per a tractar els problemes de la terra i, per a això, cal que ningú deixi d'ocupar el seu lloc i, un cop en ell, s'hi superi. Només posant-nos a la feina amb decisió i entusiasme arribarem a dotar el camp de Catalunya d'aquell instrument capaç d'abatre l'enemic.

Endavant, doncs, treballadors de la terra, amb fermesa i audàcia, per la Unió de Rabassaires i altres cultivadors del camp de Catalunya.

M. BALLESPÍ

o tan greu, el cert es que els militars ens van prendre la davantera i passaren a l'ofensiva. Nosaltres, des del primer moment, vàrem estar a la defensiva i fou aquesta la nostra primera desgràcia.

Es cert que allà on les autoritats republicanes varen reaccionar a temps, o allà on els obrers revolucionaris van imposar llur voluntat, la rebel·lió militar va ésser esclafada en poques hores. Però no és menys cert que en moltes ciutats tingudes per centres obreristes i revolucionaris, va faltar decisió i els militars varen imposar-se.

D'això es desprèn clarament que no hi havia una preparació seriosa per part de les esquerres polítiques i obreres; que tot el que es va fer fou producte de l'entusiasme o de l'instint de conservació.

I això es va veure més clar quan, ja vençuda la rebel·lió militar, el poble, seguint l'impuls inicial, va voler fer la seva revolució. Els capdavanters polítics i sindicals es varen trobar depassats i hagueren de seguir a la massa en lloc de posar-se davant d'ella i ésser llur guia.

Varen seguir després una sèrie d'assaigs que, naturalment, uns reeixien i altres fracassaven.

Però — pot dir-se — això són fenòmens propis de totes les revolucions. Si, és veritat, però en totes les revolucions s'ha perfilat un partit, o un grup d'homes que han acabat per imposar-se i han impulsat la revolució per un camí determinat, donant-li una orientació i implantant un sistema.

A la nostra revolució es va produir la natural pugna entre les diverses tendències revolucionàries, per tal de fer prevaler llurs concepcions pro cap d'elles no va recedir i varen arribar a aquella sèrie de governs heterogenis, d'elements antagonics que gastaven llurs energies en lluites internes.

I, com a resultat de tot això, vàrem perdre la revolució i la guerra.

I d'això en trec la lliça a que em referelxo al començament d'aquestes línies. Mancava el gran partit obrer, veritablement revolucionari, de gran capacitat d'acció defensiva i ofensiva, però també de gran capacitat creadora. Mancaven els homes preparats i de visió clara. El proletariat espanyol era un gran cos acèfal.

Per una banda, un gran partit nacional de programa revolucionari, però handicapat, lligat, desorientat per una llarga etapa de contactes i col·laboracions amb els partits polítics petit-burguesos i l'altra banda, una formidable organització sindical, profundament revolucionària, però arrossegant el pes mort de cinquanta anys de propaganda apolítica, la qual, a l'enfrontar-se amb la realitat de tenir de governar, va trobar-se absolutament mancada de preparació, amb un desconeixement complet del que calia fer.

I al costat d'aquestes dues forces majoritàries, hi havien uns petits partits, plens de bona voluntat i entusiasme però sense la influència necessària per a poder implantar les seves concepcions. Deixem de banda aquells altres elements, pescadors d'aigua tèrbola, d'orientacions i consignes de fora de casa, perquè tota sabem qui son i quin fi persegueixen.

Caldrà, doncs, que els obrers catalans reflexionin a la llum del que va passar a casa nostra a partir del 19 de Juliol del 1939, i pensin si hem de seguir pels camins múltiples que no menen enllò, o si ja és hora de posar els peus a terra i de donar-nos compte de la realitat per tal d'establir entre nosaltres els contactes precisos que siguin el principi de la compenetració necessària per a arribar a la creació d'un organisme poderós que pugui fer front, en un demà no massa lluny, als esdeveniments que fatalment es presentaran en la marxa del nostre poble.

Creiem que tots els pobles ibèrics es donaran compte de la necessitat de preparar-se per a les lluites que s'apropen, però, si no fos així, nosaltres tenim el deure de no esperar i posar nos des d'ara mateix a la feina.

Si, parlem-ne

CREC QUE NO cal esperar per a parlar dels problemes que tindrem de solucionar els pagesos catalans, quan, junt amb els companys que sofreixen el jou falangista a casa nostra, formarem el conjunt de la pagesia catalana.

No és cap pecat de discutir els nostres problemes, per bé que manquen alguns dels millors d'entre nosaltres, potser més mereixedors d'ésser ells els que no facin si considerem que, pel fet de trobar-se alia baix, viuen més directament aquests problemes.

Al parlar dels nostres problemes de demà, no els volem prendre aquest dret. Els el tenen i deuen emprar-lo de la mateixa manera que nosaltres el tenim i devem fer-ne ús.

Jo vaig més lluny i dic: a més del dret tenim el deure de parlar-ne, puix del lliure canvi d'opinions en neix la concordança envers la suggestió o l'opinió considerada més justa.

Si no en parlem, sabrem el que pensem cadascun, però no sabrem el que pensa el veí, tot i que pot ésser aquest el que tingui el pensament millor, malgrat que la majoria d'homes tinguem la pretensió que la nostra pensada es la justa. Moltes vegades els fets ens diuen el contrari. Reconèixer-ho és ésser sincer envers un mateix.

Voler portar els nostres raonaments unificats a Catalunya, no ha de voler dir que pretenem portar la solució del problema de la pagesia catalana dins de les nostres maletes. El nostre desig és solament que les nostres idees puguin arribar a fondre's en una millor i sola pensada al contacte amb les dels nostres companys de Catalunya.

L'ofrena més gran que podem fer als nostres companys pagesos de Catalunya, és el pensament sorgit de les millors pensades dels pagesos catalans a l'exili. Aquest pensament serà la flor que els oferim i que ha viscut sempre viva en el nostre corpages al record constant de la nostra terra.

Si els pagesos a l'exili tinguéssim premsa pròpia, podríem parlar des de dins de casa i aleshores seria més plaent més familiar el parlar-ne. Però no tenim casa i si volem parlar no tenim més remei que demanar aixopluc al veí més proper, ideològicament parlant, fet molt natural.

Els pagesos catalans devem fer sentir la nostra veu des d'allà on puguem fer-nos sentir i comprendre.

Siguem arditos, ja que no és almeina demanar on puguem exprimer el suc del nostre cervell; és coratge al fer que aquest suc honifiqui la terra que farà viure i grandir el pensament dels pagesos catalans a l'exili.

Noticiari de l'exili

Ha mort Josep Mas Musach

Amb molt retard rebem la ingrata nova de la mort del que en vida fou un veritable lluitador del Socialisme, Josep Mas Musach.

Amb el seu traspass els socialistes vigatans perden un dels seus millors col·laboradors.

Josep Mas fou un dels fundadors del Bloc Obrer i Camperol i, elegit conseller municipal de Vic l'any 1933, sostingué valentment el seu combat contra les forces que representaven els interessos de la reacció local. Fou empresonat al 1934 i reprengué la lluita després de la victòria assolida contra els homes del bienni negre. Des del 19 de Juliol fins al moment de l'exode la seva conducta fou admirable en tot moment en tots els càrrecs de responsabilitat que ocupà.

Els que amb ell havíem passat hores difícils el trobarem a mancar en les hores venideres.

El company Mas deixa la companyia i un fill. Des de les pàgines de « Endavant » expressem als seus familiars i amistats el testimoni del nostre sentit condol.

Lluís AUMATELL.

El « Casal Català » d'Orléans

Acaba de constituir-se a Orléans, com a gairebé totes les viles importants de França, la llar que aplega tots els catalans que es troben aillunyats de la terra.

A l'adreçar-se als catalans de la regió d'Orléans, els animadors del « Casal » ho fan amb tons vius i entusiastes que palesen de la bona voluntat que els anima en l'obra d'aplegar tots els catalans que habiten el centre de França i, d'una manera particular, l'afany d'enfortir els vincles d'unitat que la vida a l'exili exigeix i que tots compartim.

Desitgem al nou « Casal Català » que acaba de constituir-se, una vida pròspera, tan en el que es refereix a l'obra d'ajuntar els homes i les voluntats disperses com en les activitats múltiples que els seus animadors s'han proposat de realitzar.

L'adreça per a les adhesions i per tota mena d'informació és, 219, rue de Bourgogne.

Cartellera d'Endavant

Subscripció pro « Endavant »

Suma anterior	2.579 fr.
Subscriptors que pagaran una quota regular mensual :	
A. C.	50
Ramon Arquer	100
Joan Massachs	50
Ramon Fontanet	25
Josep Rovira	100
Subscripció extraordinària :	
Llorenç Garcia	100
Cesar Manzano	20
X X	16
K. P. i J. S	200
Grup de socialistes de l'Orne	64
Total	3.304 fr.

Envieu els donatius a nom de Joan Aleu, 40, place de Verdun, Castelnaudary. (Aude)

Administració

Preguem a tots els companys que, per tal de regularitzar la marxa del nostre Bulletin, vulguin enviar-nos el més aviat possible la liquidació dels numeros rebuts.

EL PRIMER GOVERN OBRER

Léon Cladel i la « Commune » de Paris

per Baptista XURIGUERA

Una bona part de la premsa francesa ha dedicat, d'unes setmanes a aquesta part, les seves pàgines a recordar la gesta del poble de Paris del 18 de març del 1871.

Els catalans no n'hem dit, encara, ni una sola paraula. Nosaltres demanem, avui, que se'n permeti de veure aquesta efemèride a través dels llibres del genial escriptor Léon Cladel.

En la llarga biografia que hem escrit aquests darrers anys, de la figura extraordinària d'aquest novel·lista, hem trobat mantes al·lusions al primer govern obrer. Per una banda, volem que el poble de Catalunya conegui l'obra de Léon Cladel i, per aconseguir-ho, no hi estaviem cap esforç. Serà el testimoni de reconeixement i de fidelitat dels catalans envers l'exemple de prohibit i d'exaltació noble del gran estilista francès. Per altra banda, retrem un homenatge sincer a aquells lluitadors anònims, servidors de l'ideal d'humanitat i de germanor entre els pobles.

Léon Cladel visqué aquells setanta-un dies tancat a la ciutat i presencià l'ardor i el sacrifici dels parisiencs.

Els prussians sitiaven Paris. Els defensors de la guerra a ultrança havien hagut de retirar-se avergonyits. Amb l'abdicació de Napoleó III, el 30 de setembre del 1870, l'Imperi trontollà.

« El govern de la Defensa Nacional pactà amb els prussians. Aquests autoritzaren la celebració d'unes eleccions. L'Assemblea es reuni a Bordeus. Entre els quaranta-tres diputats elegits per Paris, hi havia els Jacobins : Delescluze, Gambon, Ledru-Rollin, Schœlcher, Pyat el deixeble de Rousseau, Louis Blanc, el procurador de « La Lanterne », Henri Rochefort, Gambetta, Jules Fabre, els blanquistes Courmet, Milière i Razona ; pero només un porta-càrrega, un treballador, no massa benèvol i no obstant ben convençut, Benoit Malon, representà Babœuf i la seva escola als quals els socialistes havien succeït. » (1)

Els diputats havien nomenat Adolphe Thiers com el cap del poder executiu de la República francesa i president del Consell de Ministres. Cladel té per a Thiers paraules particularment dures.

A les tres del matí, Ernest Picard, Dufaure, Fabre, Simon i companya, havien sortit en cotxe cap a Versalles, seguits i precedits per vint mil infanis i cavallers. A Versalles és signada la ratificació de la pau el dia 26 de febrer del 1871.

El dia 18 de març del 1871, Paris proclamà la Commune. Cladel es trobava allí, en aquella gran ciutat sitiada per l'estranger en aquell Paris prodigios, « on Corneille infantà els seus herois, on Voltaire xiulà els reis, on Danton bramà, on visqué Poquelin, on nasqué Michelet, on respirà, on respira encara, Hugo !... » (2).

L'escriptor vivia per al poble. A ell li consagrava la seva obra. Totes les seves figures literàries venien d'allí, de la misèria dels seus camps o de la pobresa i la fam de la seva ciutat. En la formació de les seves idees socials i religioses, havien influït d'una manera decisiva les desigualtats existents entre els homes, la duresa del treball, la injustícia, l'oportunisme i la crueltat.

Léon Cladel havia sortit sempre a donar la mà al desvalgut, al feble, al pobre, al miserable. I ho feia amb lleialtat i desinterès. I amb el mateix coratge i la mateixa decisió que es posava al costat dels famolencs, també es posava enfront del tirà o

del renegat. Vinguda la Commune, que representava l'administració obrera, el govern del poble treballador i l'alliberament de les seves forces contràries, Cladel, a dins de Paris envoltat de canons prussians, veié aquell fet com una nova alçada de justícia i de glòria, i s'hi lliurà ben generosament.

Pero no podia fer altra cosa. La seva sang l'empenyia cap a desitjar el triomf dels famolencs, dels descalços. Igual com el seu besavi sota Lluís XV, el Ben-Amat, igual com el seu avi a Prairial, sota la República i igual com el seu pare en la revolució de Juliol, Léon Cladel prengué partit per la canalla i combaté amb ella sota la bandera de la llibertat.

Fou així com visqué els dies espantosos de la Commune. La guàrdia nacional campava entots els Ajuntaments de la ciutat i la bandera vermella onejava a la Prefectura de policia, al Ministeri de de Finances i en la major part dels edificis públics. » (3)

Les eleccions municipals tingueren lloc el 28 de març. Thiers no tenia encara, segons diu Cladel, ni un sol regiment a oposar a l'exèrcit civí i aquell repos de deu dies significà per a ell deu segles.

« Ben aviat s'hagué votat a Paris. Dels 86 noms que sortiren de les urnes aquell dia 70 eren de francs revolucionaris, dels quals 17 pertanyien al Comitè Central ; uns 20 eren blanquistes ; seguia un grup d'oradors força i massa pròxims de les reunions públiques ; finalment i aquesta era la base del partit de l'avenir, 17 sociataris de l'Aliança Internacional dels Treballadors : Assi, Duval, Langevin, Avrial, Benoit Malon, Theisz, V. Clément, Vaillant, Breslay, Frankel, Pindy, Clémence, E. Girardin, Dereure, Chalin, Lefrançais i Varlin. » (4)

La novel·la postuma de Cladel : « I.N.R.I. » és el llibre de la Commune. Allí hi registrà tot el que veié, ben d'aprop per cert. Eliseu Reclus hi apareix enmig d'un elogis fervents per part de l'escriptor, al qual qualifica de més íntegre i el més perfecte dels socialistes, intaxable en la seva vida pública que servi sempre la Commune com simple soldat. » (pàg. 203)

Finalment, l'incendi de Paris, durant la llastimosa i tràgica desfeta de l'únic govern honrat, — segons digué Rochefort —, és relatat destalladament ; semblant a pàgines de llegenda, en el llibre ja esmentat.

Malgrat la seva adhesió al moviment, Cladel tingué durant aquelles jornades històriques dos greus contratemps. « Una vegada, suspecte als seus correl·ligionaris per una denúncia infame, fou empresonat i deixat anar tot seguit per haver caigut en un partit de versallesos ; la segona vegada degué la seva salvació només a la seva tarja d'empleat de l'Ajuntament i signada per Jules Ferry. » (5).

Quan fou proclamada la Commune, Léon Cladel acabava de complir 36 anys. Nasqué el dia 13 de març del 1835. Aquella tragèdia quedà tan fortament gravada en el seu cor i en el seu pensament que, com si pousés continuament en un pou sense fons, n'anà escrivint contes i novel·les, sense que

(Segueix pàgina 2.)

- (1) Léon Cladel. « I.N.R.I. », 1931 (obra postuma) pàg. 140.
 (2) id. pàg. 74
 (3) id. pàg. 175
 (4) id. pàg. 178
 (5) Judith Cladel, « La vie de Léon Cladel » 1905. Pàg. 86.

L'EXPERIÈNCIA NECESSÀRIA per R.

EL NOSTRE POBLE viu, d'ençà que s'ha acabat la guerra, jornades que en la seva intranscendència aparent, amaguen un profund allonjament per a l'esdevenidor. Perquè enganyar-nos? De nou, Catalunya, tot Espanya, travessen dies d'una gran, d'una immensa decepció col·lectiva. Es una experiència extraordinària perquè ateny les més pregoneres fibres psicològiques i perquè, malgrat l'anorreament complet de qualsevol possibilitat de vida política, constitueix un gran esforç de comprensió política que realitza, alhora, tota una col·lectivitat que lluita per a alliberar-se

La gent, a casa nostra, ha tingut fins ara l'íntim convenciment de que el final de la guerra a Europa amb la desfeta nazi, significava, automàticament, la fi del règim franquista. Una part d'aquesta proposició és justa. La derrota del feixisme conduirà inexorablement a la caiguda de Franco. Però és, en canvi, falsa la seguretat en l'automatisme que havia de regir el fet. Es aquesta una lluita contra la qual hem hagut de lluitar durant tots els anys de lluita clandestina. I és una lluita que, afortunadament, comença ja a desaparèixer. Enmig de les cares llargues de la gent del carrer, del rictus de preocupació que marca l'esforç de comprensió que fa l'obrèr i el camperol i el menestral, i l'intel·lectual àdhuc; enmig de l'ambient que plana a les presons, plenes encara de presoners polítics *anteriorment*, — que ja hi porten 6 anys — i *posteriors*, — molts dels quals han caigut per activitats a favor dels aliats — podem començar a plantejar, amb tota claredat, els termes de la qüestió. La decepció actual és filla d'una immensa il·lusió d'un poble que ha sofert molt. Però com que coneixem la nostra gent, i sabem que el dolor els trempa, encara, per a la lluita, no creiem dolent el desencany. Al contrari. La fe més ardida que mai en la nostra causa, el menyspreu sever per a un règim que s'ha venut àdhuc els principis sobre els quals reposava. I la raó, la intel·ligència política que allunyi l'excés d'ingenuïtat — un mal ingènit en nosaltres — i que ens permeti comprendre que, en el conjunt de forces que avui lluiten pel predominí al món, és només jugant clarament a favor de les que podem afavorir-nos en la nostra empresa, que podrem batre al franquisme. Heus aci el que necessitem. I per això hem de preguntar-nos: Quines són aquestes forces? Perquè no actuen encara? Què cal per a integrar-nos en el seu joc i coordinar-lo amb l'esforç alliberador d'Espanya? Vegem-ho un xic clar i ex minem primer el que és, en síntesi, la postura actual del franquisme

⊙

Si l'habilitat, en política internacional, es mesurés per la quantitat de cinisme i de mala fe que en ella s'empra, no hi ha cap dubte que el règim franquista hauria estat molt hàbil i que no podríem competir amb ell en aquest terreny. Avui la consigna del règim és una i només una: aguantar-se l'er això — conscient des del seu naixement que depenia de l'exterior — està disposat a fer tots els papers, de cara a l'estranger. Entregarà tots els criminals de guerra que li demanin, donarà tantes satisfaccions com es vulgui, hipotecarà tot el que calgui de les nostres possibilitats estratègiques, comercials i industrials. Perquè no ho faria? Les forces reaccio-

nàries espanyoles, que provocaren la guerra civil i son responsables d'ella i de la repressió que la seguí, no tingueren cap escrúpul en integrar-se al feixisme internacional. Els unia a ell, afinitats ideològiques i sentimentals. Un gust especial pels mots incomprensibles i demagògics, i una tendència molt clara pel sadisme, com a règim més apte per a mantenir l'«ordre». Però — no ens hem d'enganyar — el que les unia més clarament era la necessitat de defensar la pròpia existència. L'onada del nostre poble les ofegava. Es un despartar immens, diferit durant segles, i que avança implacablement. Buscaren doncs la salvació en el feixisme i s'hi entregaren. Però — el feixisme vençut — cerquen avui desesperadament, en l'ambient internacional, les forces que el substitueixin. I, per això fer, cedeixen tot el que demanen, venen tot el que s'els compra, prometen tot el que se'ls reclama

Evidentment, per a la política interna, aquests canvis de postura no poden deixar de tenir conseqüències. Cal comprendre la psicologia d'aquest conglomerat estrany que és el feixisme espanyol, per a donar-se compte de quines poden ésser. Barreja de militar inepte i xulo, de «señorito» falangista paràsit i cridaner, de capellà trabucaire que, amb la seva acció, ha aconseguit allunyar al poble del cristianisme. Aquestes forces eren sinceres en la seva adhesió a Alemanya. Per a elles, Anglaterra, els E. U., França, la puixança industrial d'aquests països la vida democràtica que componia, l'alè de vitalitat que se'n desprèn, eren realment l'enemic. No parlem ja de la U.R.S.S. Aquestes forces, però, foren covardes. El temor al nostre propi poble, sobretot, les paralitza. En el moment crític no s'atreverien a entrar descaradament en la guerra. Inte vingueren i ajudaren a l'Eix, com tothom sap, però amb covardia. sense la gallardia de les pròpies accions. Compten això, i compteu, encara, el canvi del moment. Els elogis necessaris als homes i als pobles victoriosos, la «respatllada» constant, l'afalac, l'humiliació feridora. No és difícil suposar en el règim el fenomen de «mala consciència» que tot això produeix. I ja teniu definida l'actual situació política a la península: Les raons per a justificar l'injustificable. Les crides a la democràcia *orgànica*. L'insult constant al nostre poble que «no està preparat per a la democràcia». D'aquí també

La represa de la vida política i econòmica de Catalunya tindrà lloc sota el signe del Socialisme.

Els obrers catalans, els obrers que residien a Catalunya, han de preparar-se per a les conteses que decidiran de l'avenir del nostre poble i d'Espanya.

El combat requereix homes coratjosos i entusiastes.

El «Moviment Socialista de Catalunya» està present, des d'ara, a la capdavantera del combat.

**Adheriu-vos-hi!
Constituiu arreu Seccions del MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA.**

— no son pas totalment infra-homes els falangistes — l'ajudar fins al màxim totes les restes del feixisme alemany i europeu que venen a recalar a la península. I d'aquí, encara — la repressió exacerbada, l'odi contingut a l'exterior i desfermat a l'interior, la necessitat de disfressar-lo la hipocresia dissimulant el terror. Es un simple fet de «mala consciència» col·lectiva; I — ja ho hem dit — defineix la política actual d'Espanya.

⊙

Ara bé. Es evident que tot plegat és ben poca cosa per a aguantar el règim. I això, com en un cercle viciós, el força encara més que mal a cercar el recolzament exterior. El troba? Perquè? En quina forma? Es molt difícil d'aquí estant, penetrar en la intimitat de la política internacional. Es possible, però, suposar les causes que la regeixen, àdhuc corrent el risc d'equivocar-nos.

Nosaltres no hem dubtat mai que, en el conjunt de forces que han lluitat a Europa contra el feixisme, n'hi havien de molt diversa índole. D'un costat, tota l'impetuosa de les classes democràtiques que, al continent, han estat l'ànima de la Resistència i que, a Anglaterra i als E. U., son també els veritables forjadors de la victòria, per la seva acció a la fàbrica, al laboratori, al govern, l'exèrcit. Hi ha però, també, forces simplement de tipus conservador portades a la contesa contra el feixisme obligades per un conjunt de circumstàncies i per l'afany imperialista, que han cobert les raons egoistes del seu combat amb els mots i amb les forces que veritablement sentien la democràcia i la llibertat

Bona part de la gent, a casa nostra, ha vist com un fet homogeni aquets diversos elements que participaren en la lluita. La post-guerra els va desenganyant. I és que precisament la península Ibèrica és una de les pedres de toc que motiven llur destriament. El feixisme espanyol cerca ajut en aquestes forces conservadores que avui encara acupen llocs importants a Anglaterra i als E. U. I aquestes forces li concedeixen un compàs d'espera actualment, i la promesa d'una acció per a demà que faci menys definitiva la desfeta, que li permeti subsistir amb noves formes. Les raons d'una i altra cosa, ens semblen clares. Descartem el temor d'una explosió violent que ho cremi encengui tot. Excitats estaven els ànims en els passos alliberats i, malgrat això, el recobriment de la vida social s'ha fet sense massa trasbals. Es tracta, doncs, d'altra cosa: *Avui, el govern de Franco és l'instrument més docil amb el qual podrien tractar des d'un punt de vista imperialista*. Se sent tan amenaçat, sense cap vitalitat interna que sabent que l'única cosa que l'aguanta son aquestes forces internacionals, a elles els cediria tot. Es una joguina en llurs mans mil vegades més docil que qualsevol govern popular i democràtic, que, defensant els interessos nacionals, faria, però, una veritable política de col·laboració internacional. Franco — ho hem dit ja — és capaç de vendre-s'ho tot. La Telefonica, les Canaries, els ports, els aerodroms, el pervindre de la nostra indústria, tot. I per això existeix avui encara Franco.

També és cert, però, que la situació present no més pot ésser un compàs d'espera, un pla de viua, que permeti aprofitar-se'n fins al límit. Aquestes forces conservadores, en efecte, no son pas pronazis. Han de témer un possible rebrotament del nazisme i saben que, malgrat el que diu i fa, el règim franquista és un niude nazi d'on pot partir demà la nova onada de *revènja*.

Això farà que s'esforcin doncs, a modificar la forma del règim, a afèblir els elements agressius.

(Segueix pàgina 3)